

A kutatás első szakasza, *Az értelmezés monologikus hagyományának regiszterei* című tudománytörténeti visszatekintés során elsősorban a strukturalizmus, az ideológiakritika, a marxizmus és a kronologikus historizmus értelmezési stratégiáit és kanonikus műveleteit vizsgáltuk meg. Előzetes elvárásainknak megfelelően megállapítottuk, hogy a monologikus értelmezéseket irányító stratégiák a referencialitás, a társadalmi elkötelezettség és a történeti hűség normái köré szerveződve alapvetően nem alkalmasak a verbális, a vizuális és a multimediális szövegek és műalkotások értelmezésének kielégítő végrehajtására.

Elkészült 8 műhelytanulmány (szerzők: Füzi Izabella, Hárs Endre, Milián Orsolya, Odorics Ferenc, Szilasi László, Sággy Miklós, Séra Bálint, Török Ervin), 3 tanulmány (szerzők: Odorics Ferenc, Szilasi László, Sággy Miklós) és 1 doktori disszertáció (szerzője: Darabos Enikő).

A kutatás második szakaszában (*A dialogikus értelmezés alapozó stratégiái*) áttekintettük a hermeneutika dialogikus értelmezéseméletét, a dekonstrukció disszeminatív eljárásait, a konstruktivizmus radikális megismerési modelljét.

A *Nyelv és értelmezés* alprojektben elsősorban Derridának a filozófiához, ezen belül is a Wittgenstein, Austin által képviselt nyelvfilozófiához, valamint az irodalomhoz való viszonyát és ennek az irodalomelméletre tett hatását vizsgáltuk. A filozófia és az irodalom különböző területei közötti intervenciót a jelzett területek közötti interakciónak fogtuk föl. Derrida írásaktusainak sajátos jegyeinek megvilágítása érdekében vizsgálódásainkat Wittgenstein, Austin és Derrida filozófiája közötti párhuzamok és különbségek feltárásával végeztük el.

A *Vizualitás és értelmezés* című alprojektben vizsgálódásaink nemcsak az irodalmi/irodalomtudományos, hanem az intermediális jelenségekre is kiterjedt. A különböző megközelítésmódok – a formalizmustól a dekonstrukcióig – olyan perspektívát kínáltak fel, ahonnan a vizuális alkotások textuális szerveződése is megragadhatóvá vált. A textualitás vizsgálata a képi, illetve a verbális médiumokban a monologikus interpretációk megkérdőjelezéséhez vezetett.

A kommunikatív, expresszív aktusok, a narráció, argumentálás, leírás, megjelenítés és más, ún. “beszédaktusok” nem médium-specifikusak, nem egy médium kizárólagos jellemzői. Kutatásunk egyrészt arra irányult, miért kezeljük úgy a médiumot, mintha az maga az üzenet volna, miért fordítjuk át ezt a szigorú, gyakorlati különbségtévest *e között* a két médium között olyan metafizikus oppozíciókká, amelyek prefigurálják kommunikációs aktusainkat.

A már kidolgozott kép- és reprezentációelméletek (Leon Battista Alberti, Erwin Panofsky, W.J. T. Mitchell, James W. Heffernan, John Hollander, Murray Krieger), a művészettörténeti hermeneutika (Oskar Bätschmann, Max Imdahl, Gottfried Boehm és Hans-Georg Gadamer néhány írása), illetve a vizuális narratológia és retorika (Mieke Bal, Louis Marin, Ruth Webb, Victor I. Stoichita, Andrew Spargue Becker, Wendy Steiner, John T. Kirby) olyan fogalmakat, eszközöket és eljárásokat problematizált, amelyek a vizuális jelenségekkel kapcsolatban érvényesített olvasási gyakorlat/olvasói szemléletmód modelljeit képezték meg. Ezek az elméletek nemcsak a

strukturalista, szemiotikai és ikonográfiai eredményeket alkalmazzák, hanem a specifikusabb irodalomtudományos diszciplínák (pl. narratológia) fogalmait és elemző módszereit is. Ugyanakkor az irodalomtudomány körén belül is megfigyelhettük, hogy az irodalmi szövegek vizsgálata során szerzett belátásokat a vizuális jelenségek megértésének területére (Todorov, Genette, Barthes) szinte akadálymentesen átvihetjük.

A verbális nyelv működésének megfigyelése segédkezet nyújtott a képnek mint szöveggént szerveződő rendszernek a megértéséhez, ugyanakkor a vizuális textualitás egyes, eddig még fel nem tárt aspektusai (pl. a képi tropológia) nemcsak az irodalmi megértés mechanizmusainak és fogalomhasználatának szélesebb körű vizsgálatához, hanem egyes ismérvek (reprezentáció, szöveg-kép-viszony) tudatosításához, pontosításához is hozzájárultak.

Elkészült 6 műhelytanulmány (szerzők: Füzi Izabella, Hárs Endre, Medgyes Tamás, Müllner András, Séra Bálint, Szilasi László), 5 tanulmány (szerzők: Füzi Izabella, Hárs Endre, Milián Orsolya, Müllner András, Szilasi László), 1 doktori disszertáció (szerzője: Sággy Miklós)

A kutatás következő szakaszában *A dialogikus értelmezés interdiszciplináris elméletei felé* című alprojekt feladatait végeztük el.

A munkatervben vállalt 4 műhelytanulmány (Füzi Izabella: A vizualitás és a verbalitás határán, Milián Orsolya: Ekphrasis és képleírás, Sággy Miklós: Filmszerűség és irodalom, Séra Bálint: Vizualitás és a világháló) elkészült, 10-nél több tanulmány jelent meg (lásd a közleményeket), s a tervezett 2 doktori disszertációból egy készült el (Milián Orsolya: Az ekphrasisz fikciói) a másik (Séra Bálint: Retorika és útleírás) folyamatban van.

November 22-23-án konferenciát rendeztünk a verbalitás és vizualitás kapcsolatrendszerének jegyében Ottlik Géza életműve kapcsán. Az elhangzott több mint húsz előadás közül: Korda Eszter: A képek szerepe az Ottlik-novellák narrációjában, Sümegi István: Képirás (képek és festők Ottlik prózájában), Tihanyi Katalin: Ottlik festői: a szövegben megjelenő képek, Milián Orsolya: Képek és szövegek, Kelecsényi László: Az Ottlik-mozi, Horváth Péter: A festészet fikcionális szerepe Ottlik Géza Buda című művében.

November 8-10-én Kettős vetítés címmel a szegedi művészmozival, a Grand Caféval közösen konferenciát szerveztünk, mely Bódy Gábor és Jeles András műveit vetette össze.

Az előadások közül:

Pieldner Judit: Ellenfilmek párbeszéde. Kutya éji dala - Álombrigád,
Gregus Zoltán: Árnyképek. A kinematografikus rögzítés sajátosságai a Kutya éji dala és az Angyali üdvözlés tükrében

Rumann Gábor: Kísérleti film vagy ars poetica? Az Egy bagatell és a Meghallgatás összehasonlító elemzése

Müllner András: Lingvisztikai fordulat vs. kreatív szemiotika

Török Ervin: Nyomvétel, túldetermináció és a véletlen eseményei.

Gesztusszínház (A harmadik és a Montázs)

Tóth Zoltán: □Kettős vetítés□. Jeles András: Montázs (1979)

Deák-Sárosi László: Az imaginárius formái Bódy Gábor és Jeles András elméleti írásai és filmjei alapján

A kulturális szöveg retorikája és a Multimedialitás és értelmezés alprojektek kutatási feladatainak végrehajtásában értünk el újabb eredményeket a kutatás következő szakaszában. A dialogikusság elvére épülő interpretációelméletet elsősorban a kulturális antropológia, a megújított (élő) retorika, a reprezentációelmélet, a hipertext és a filmelmélet logikája felől igyekeztünk kidolgozni.

Tanulmányok és doktori disszertáció

A munkatervben vállalt 14 tanulmány (felsorolva a közleményekben), s a tervezett 1 doktori disszertáció (Ferencz Anna: *A történet képei – narratológia és vizualitás*) elkészült.

Kötet megjelentetése

2008 novemberében megjelent *A Noszty fiú esete Tóth Marival.* (Szerk. Milián Orsolya *Gondolat – Pompeji, Budapest – Szeged, 2008.*) című tanulmánykötet.

Konferenciaszervezés

2008. október 17-18-án a Kolozsvári Egyetemmel közösen rendeztük meg a *Orientation in the Occurrence.* (Tájékozódás a történésben.) *Interdisciplinary approach to complex cultural processes* című nemzetközi konferenciát

2008. november 20-22. a Pécsi Egyetemmel közösen rendeztük meg a *A kép tudattalanja – a tudattalan képei* címmel a II. Magyar pszichoanalitikus filmkonferenciát

Konferenciárésztétel

2008. június 22-24-én Budapesten a NECS nemzetközi konferencián Füzi Izabella a *„Double Projection”: Tendencias in Hungarian Film Theory* című előadásával vett részt.

2008. szeptember 26-28-án részt vettünk a *Valóság vagy fikció? XI.*

Nemzetközi Film- és Médiatudományi Konferencián Kolozsváron, előadásaink: Füzi Izabella: *„Hol a valóság?”* Bódy Gábor filmelmélete, Sággy Miklós: *„Makacs realizmus, avagy miféle fikció a valóság?”*.

2008. október 17-18-án a Kolozsvári Egyetemmel közösen rendeztük meg a *Orientation in the Occurrence.* (Tájékozódás a történésben.) *Interdisciplinary approach to complex cultural processes* című nemzetközi konferenciát, melyen kutatócsoportunktól Füzi Izabella: *Image and event in recent Hungarian film* és Török Ervin: *Rhythm, event and aporia in Michael Kolhaa* című előadásokkal vettek részt.

2008. november 20-22. a Pécsi Egyetemmel közösen rendeztük meg a *A kép tudattalanja – a tudattalan képei* címmel a II. Magyar pszichoanalitikus filmkonferenciát, melyen kutatócsoportunktól Füzi Izabella: *Kép és esemény a legújabb magyar filmekben*, Sággy Miklós: *„Az adaptáció mint a szöveg tudattalanja”* és Török Ervin: *A románcos és a monstruózus* című előadásokkal vettek részt.

2008. november 20-21-én részt vettünk a Szegeden rendezett Hajnóczy Péter életművével foglalkozó konferencián. Elhangzott előadásaink: Milián Orsolya *„A párbeszéd helyzetébe kerülni...”* Hajnóczy Péter (újra)olvasásának lehetőségei és Odorics Ferenc *„Isten-kereső alkoholizmus”*.

Darabos Enikő konferenciárésztételei:

2008. április 15. - Judith Butler performativitás-elmélete (Magyar Szociológiai Társaság, Feminizmus Szakosztály, Pallas Páholy, Budapest) (előadás)

2008. május - Gender in der ungarische Literatur (Bécsi Tudományegyetem, Finnugor Tanszék) (1 hónapos Ceepus vendégoktatói pályázat)
(előadássorozat)

2008. szept. 19-20. "A nő és a testiség" (Szeged, konferencia) - Testes
versbeszéd. Kiss Judit Ágnes testmetaforái (előadás)

2008. nov. 20. Társadalmi Nem és Kultúrakutató Központ (Budapest) - Mit
tud kezdeni az irodalom a testtel? (előadás)